



Satiksmes ministrija

Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-
2027.gadam un “Fit for 55” pakotnes iespējamā
ietekme uz Latvijas transporta sektora attīstību



Satiksmes ministrija

Transporta attīstības pamatnostādnes 2021-2027

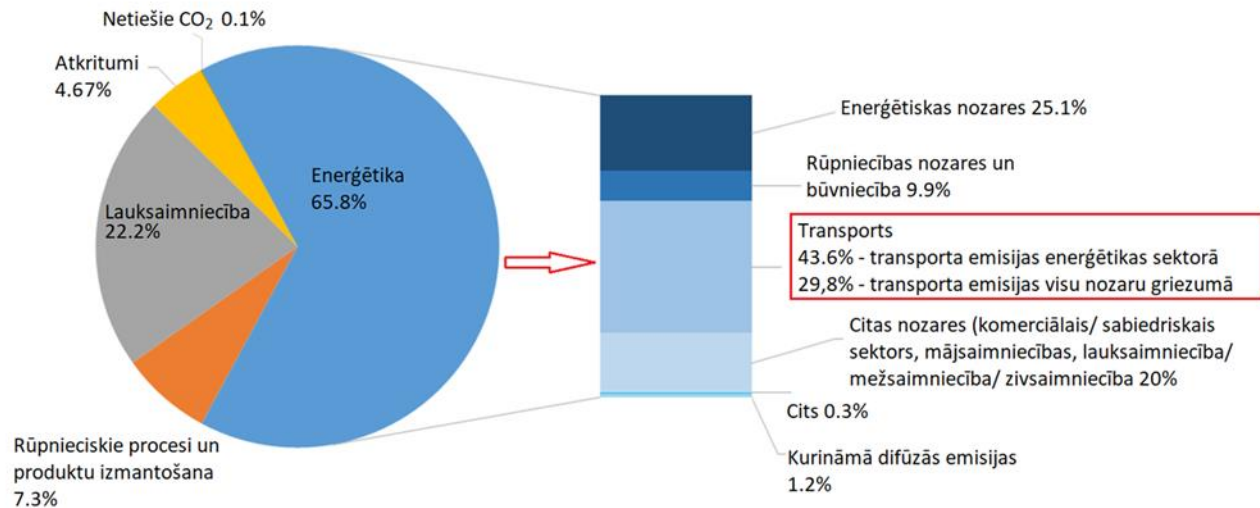




Satiksmes ministrija

Transporta nozare

- **Stratēģiski nozīmīga tautsaimniecības nozare – 7 % no IKP**
- **Tieša ietekme uz konkurētspēju un ekonomikas izaugsmi, radot priekšnosacījumus citu nozaru attīstībai un investīciju piesaistei**
- **SEG emisiju un gaisa piesārņojuma avots**

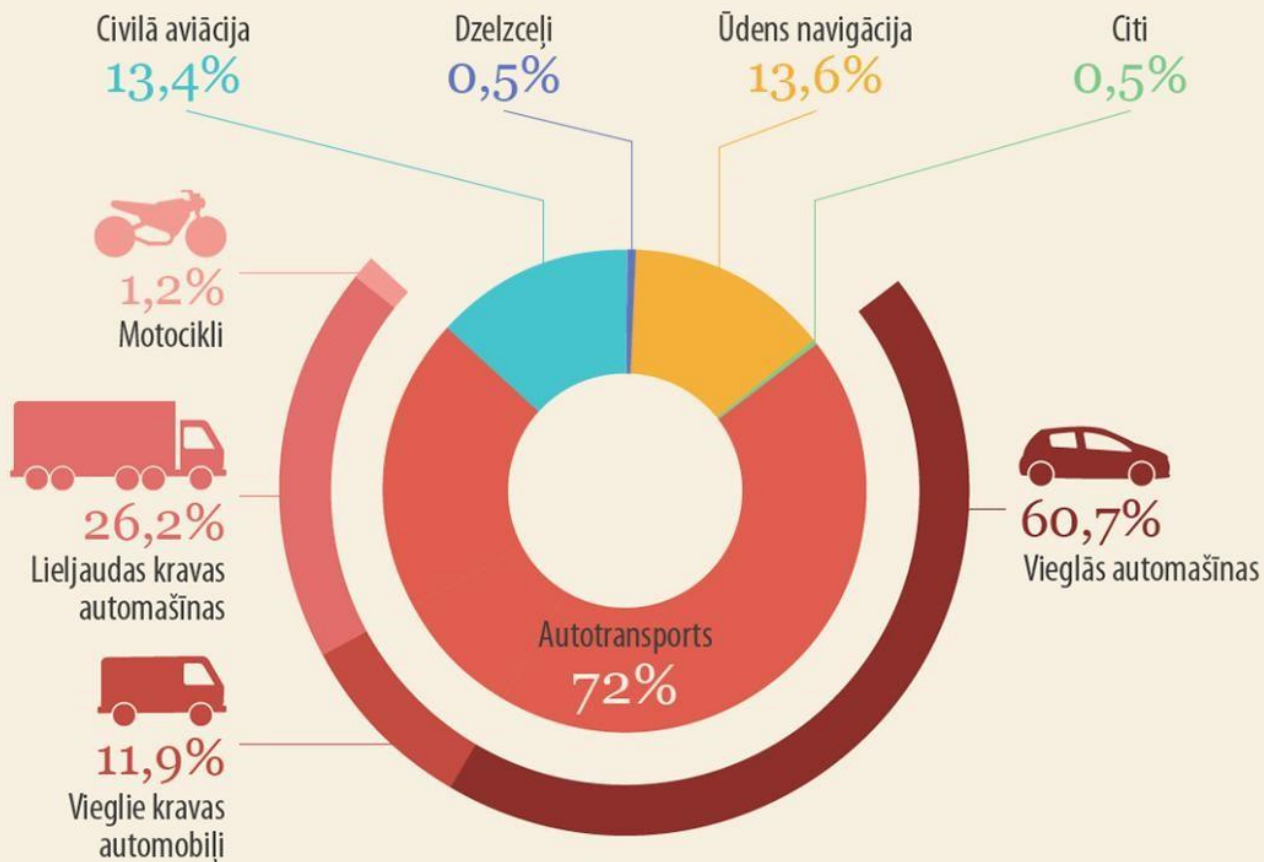




Satiksmes ministrija

ES TRANSPORTA NOZARES CO2 EMISIJAS

Emisiju sadalījums pa transporta veidiem (2016. g.)





Satiksmes ministrija

Eiropas Savienības zaļā kursa mērķi



Eiropas Zaļā kursa mērķis ir līdz **2050. gadam samazināt** transporta nozares siltumnīcefekta gāzu emisijas **par 90%**.

Eiropas Komisija ir pieņēmusi priekšlikumu pakotni, kuras mērķis ir nodrošināt saskaņotu un līdzsvarotu satvaru ES klimata mērķu sasniegšanai, paredzot pasākumus **klimata, enerģētikas, transporta, lauksaimniecības, mežsaimniecības un nodokļu jomā, lai Eiropas Savienība būtu gatava līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni.**



Satiksmes ministrija

«Fit for 55» potenciālā ietekme uz Latvijas transporta sektoru

Enerģijas nodokļa direktīvas pārskats (Komisijas sākotnējais piedāvājums)

- Nodokļu likmes pieaugums dabasgāzei un naftas gāzes (LPG) transportā;
- Akcīzes nodokļa piemērošana aviācijas un kuģniecības degvielai;
- Diskusiju gaitas var ietekmēt likmes dīzeļa degvielai un benzīnam

ETS paplašināšana uz autotransportu (kopā ar ēkām)

- Sākotnēji regulēs degvielas (ēkām- kurināmā) piegādātājus, nevis gala patērētājus, paredzot atbilstības pienākuma uzlikšana pirms kurināmā un degvielas laišanas tirgū attiecīgajās nozarēs.

Grozījumi atjaunojamo energoresursu enerģijas izmantošanas direktīvā

- Atjaunīgo energoresursu izmantošanas palielināšana transporta nozarē

Minēto pasākumu kopums potenciāli veicinās degvielas cenu pieaugums, kas ietekmēs kopējo tautsaimniecību.

Alternatīvo degvielu infrastruktūras regulas projekts

- Dalībvalsts pienākums ievērojami paplašināt un papildināt alternatīvo degvielu uzlādes un uzpildes tīklu** (ūdeņraža uzpildes punkti, elektrības pieslēgumi ostās, lidostās, lieljaudas uzlādes punktu izveide un ETL uzlādes punkti ik pa 60 km).

Regulas projekts par infrastruktūras izveidi alternatīvās aviācijas degvielai (SAF):

- Lidostām pienākums nodrošināt (izveidot) infrastruktūru
- Degvielas piegādātājiem pienākums nodrošināt konkrētu SAF degvielas apjomu
- Gaisa kuģu operatoriem pienākums izmantot SAF degvielu



Satiksmes ministrija

Eiropas zaļais kurss transporta sektorā

Samazināt nozares atkarību no fosilajām degvielām:

- Sekmēt bezemisiju transportlīdzekļu, kuģu un lidmašīnu, atjaunojamās un zemas oglekļa emisijas degvielas un ar to saistītās infrastruktūras ieviešanu – piemēram, līdz 2030.gadam uzstādot 3 miljonus publisku uzlādes punktu;
- Bezemisiju lidostu un ostu izveide, piemēram, izmantojot jaunas iniciatīvas, lai veicinātu ilgtspējīgu aviāciju un jūras degvielu izmantošanu, obligātu elektrības pieslēgumu izveidi ostās un lidostās.

Radīt alternatīvas izvēles:

- Lielām un vidējām pilsētām izstrādāt ilgtspējīgu pilsētvides mobilitātes plānu
- Padarīt starpilsētu un pilsētu mobilitāti veselīgu un ilgtspējīgu, piemēram, divkāršojot ātrgaitas dzelzceļa satiksmi un attīstot papildu riteņbraukšanas infrastruktūru nākamajos 10 gados.
- Videi draudzīgāks kravu transports - piemēram, līdz 2050. gadam dubultojojot dzelzceļa kravu pārvadājumus jeb mērķtiecīgāka pāreja uz dzelzceļa transportu (Shift to rail).

Noteikt cenu, atspoguļojot ietekmi uz vidi jeb «piesārņotājs/lietotājs maksā» principa ieviešana:

- Cenu noteikšana oglekļa dioksīdam un labāku stimulu nodrošināšana lietotājiem, piemēram, veicot visaptverošu pasākumu kopumu, lai nodrošinātu godīgu un efektīvu cenu visiem transporta veidiem.



Satiksmes ministrija

NEKP prognozes transporta emisiju samazinājumam



SEG emisiju prognozes ir atkarīgas no:

- **makroekonomisko parametru prognozes** (IKP; pievienotā vērtība; iedzīvotāju skaits; iedzīvotāju privātais patēriņš);
- **prognožu aprēķināšanas scenārijā ietvertajām sektoru ietekmējošajām politikām pasākumiem un citiem pieņēmumiem** (Degvielas cenas un piemērotie nodokļi un atlaides tām; plānotās atbalsta programmas jaunas infrastruktūras celtniecībai vai transporta līdzekļu iegādei utml; jaunas tehnoloģijas raksturojošie tehniski ekonomiskie parametri utml.)

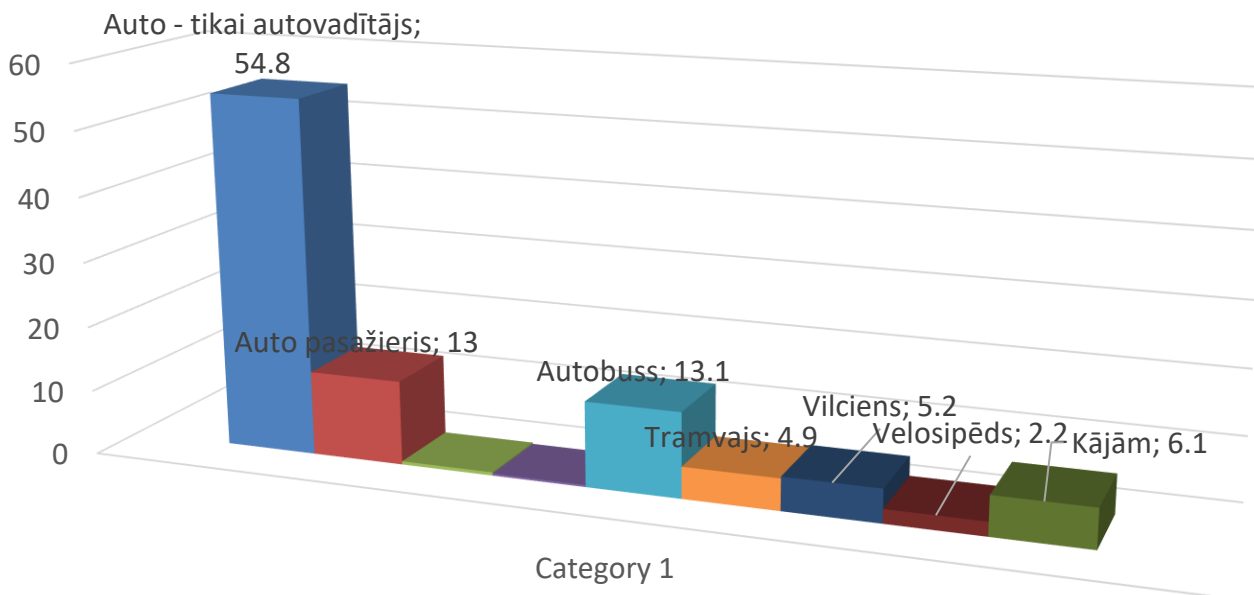
SITUĀCIJA LATVIJĀ 2021



Satiksmes ministrija

Mobilitātes paradumi pilsētvidē Latvijā

Auto – dominējošais pārvietošanās veids

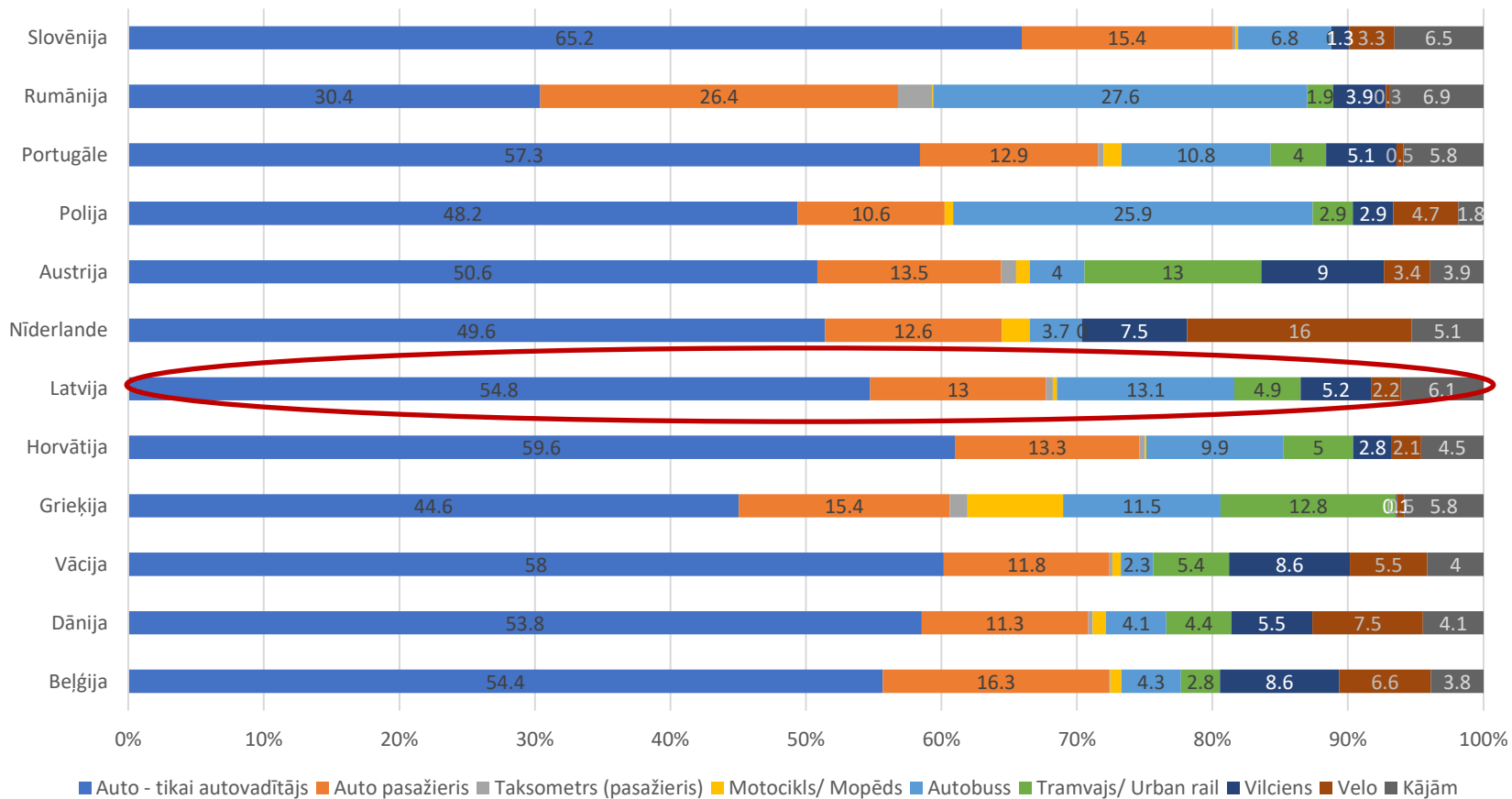


- Auto - tikai autovadītājs
- Auto pasažieris
- Taksometrs
- Motocikls/ Mopēds
- Autobuss
- Tramvajs
- Vilciens
- Velosipēds
- Kājām



Satiksmes ministrija

Mobilitātes paradumi pilsētvidē Eiropas Savienībā

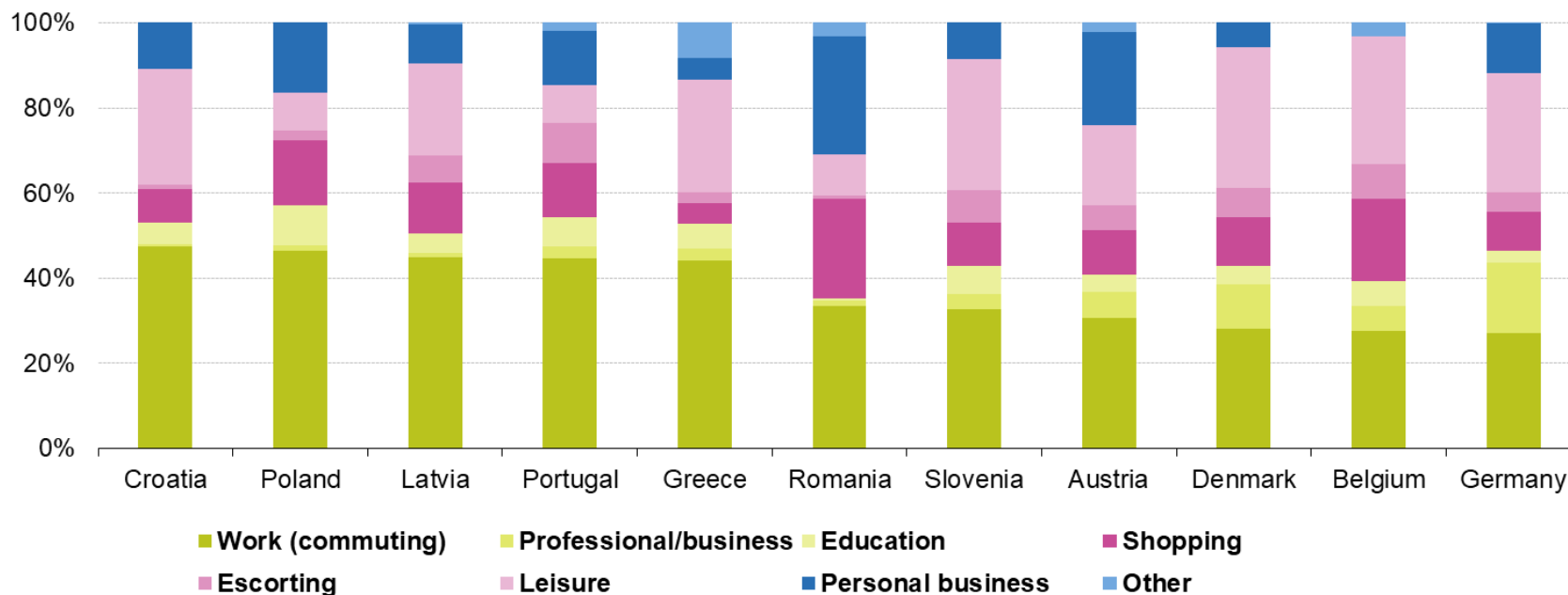




Satiksmes ministrija

Mobilitātes paradumi Eiropas Savienībā, t.sk. Latvijā

Distribution of distance travelled per person per day by travel purpose for urban mobility on all days



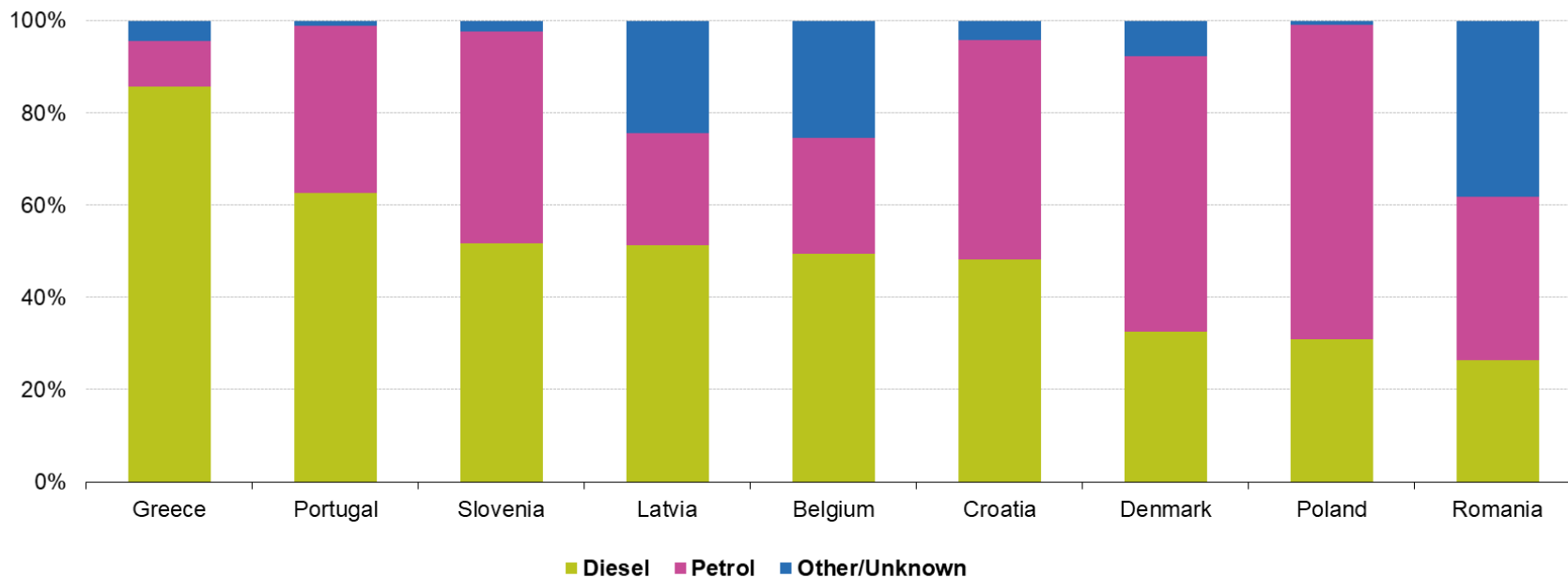
Source: Data from eleven Member States (eight pilot surveys and three national surveys on passenger mobility)



Satiksmes ministrija

Auto sadalījums pēc degvielas veida Eiropas Savienībā

Share of fuel types in the use of passenger cars for urban mobility on all days (%)

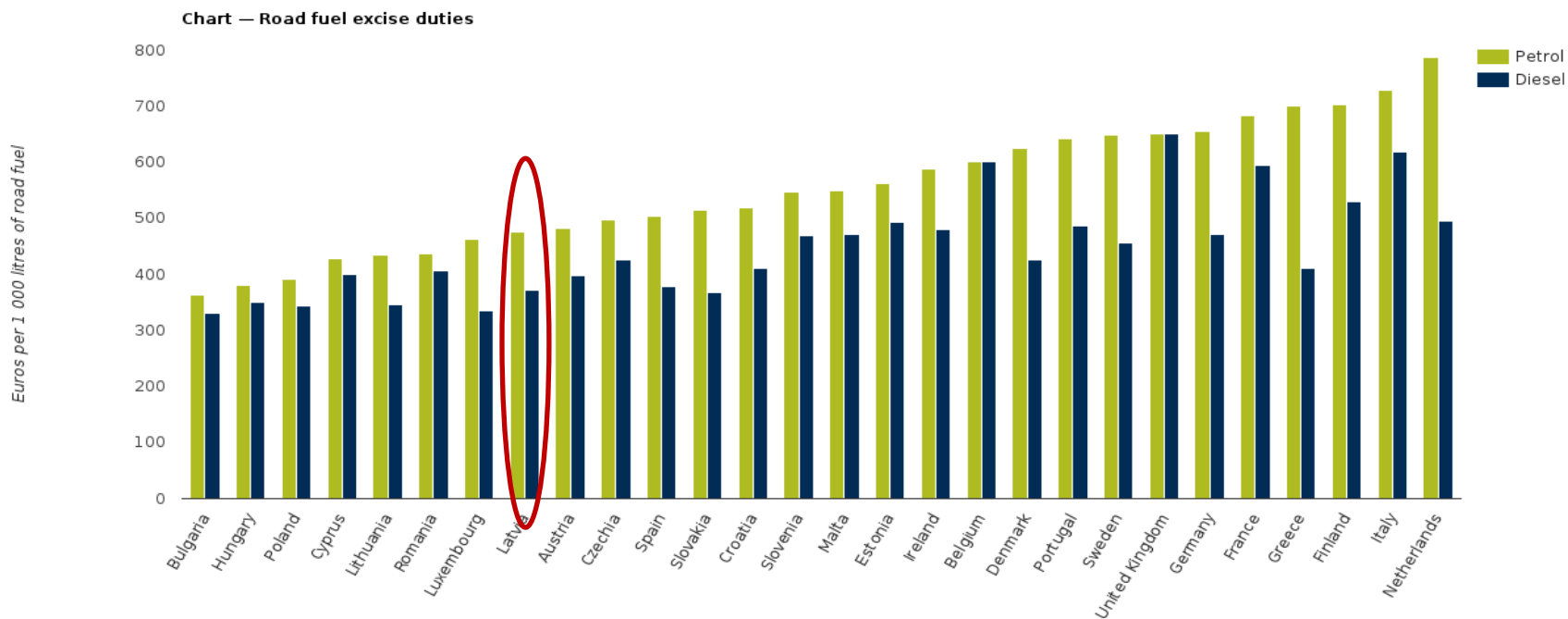


Source: Data from nine Member States (eight pilot surveys and one national survey on passenger mobility)



Satiksmes ministrija

Degvielas akcīzes nodokļi ES valstīs, *euro* uz 1000 litriem degvielas





Satiksmes ministrija

Privātais autoparks Latvijā 2019.gadā

49% mājsaimniecību Latvijā nebija automobiļa

12% mājsaimniecību bija 2 automobiļi

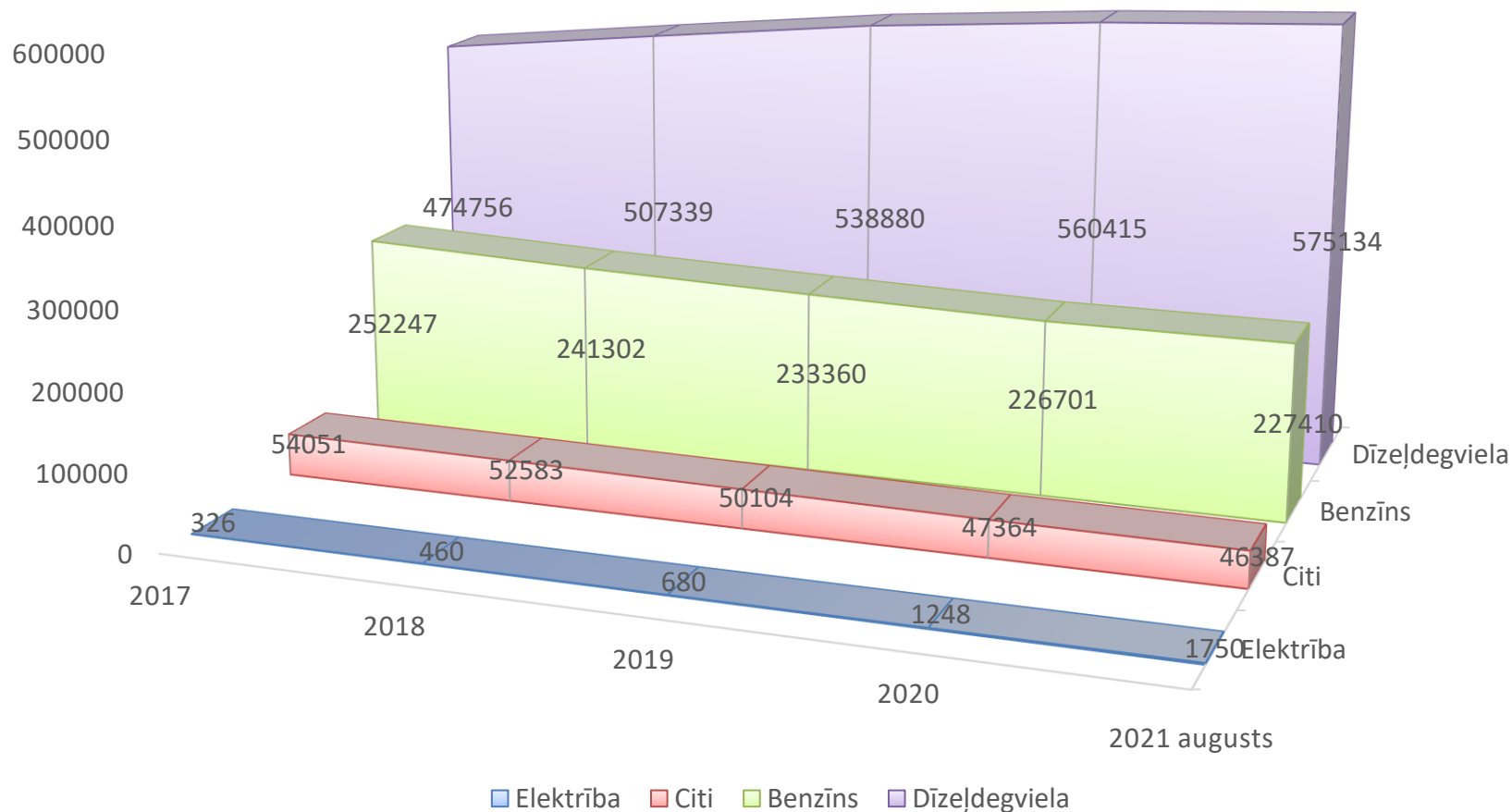
6% mājsaimniecību bija trīs vai vairāk automobiļi

Lietoto automobiļu īpatsvars transportlīdzekļu parkā bija 98%.



Satiksmes ministrija

Elektrotransportlīdzekļu skaita izmaiņas Latvijā





Satiksmes ministrija

ETL uzlādes infrastruktūra 2021

Nacionālais uzlādes tīkls, ko izveidojis un uztur CSDD (e-mobi tīkla vadības sistēma):

112 ātrās uzlādes stacijas Latvijā, līdz 2021.gada beigām būs 139 stacijas.

SIA Elektrum izveidots un uzturēts uzlādes tīkls:

11 uzlādes stacijas Rīgā, Jūrmalā, Liepājā un Aizkrauklē.

Atsevišķi (daļēji publiski) uzlādes punkti:

Latvijā ir 26 šādas uzlādes stacijas



Satiksmes ministrija

ETL uzlādes izmaksas Baltijas valstīs

Latvijā:

- 0,15 *euro*/minūtē *e-mobi* tīklā,
- 0,19-0,25 *euro*/kWh *Elektrum* stacijās, atkarībā no uzlādes ātruma

Igaunijā:

- 0,22-0,35 *euro*/kWh, atkarībā no uzlādes ātruma.

Lietuvā:

- 0,20-0,35 *euro*/kWh, atkarībā no uzlādes ātruma.



Satiksmes ministrija

Pilsētu sabiedriskā transporta parka atjaunošana

Pilsēta	Pilsētas autobusu parks pirms projekta īstenošanas (autobusi ar dīzeļdzinēju)	Par Kohēzijas fonda finansējumu nomaināmo autobusu skaits	Atlikušais autobusu skaits, kas nav videi draudzīgi transportlīdzekļi
Daugavpils	54	47 (<i>saspiestās dabasgāzes autobusi</i>)	7
Jelgava	35	4 (<i>elektroautobusi</i>)	31
Jēkabpils	12	12 (<i>saspiestās dabasgāzes autobusi</i>)	0
Jūrmala	22	16 (<i>EURO VI autobusi ar dīzeļdzinēju</i>)	6
Rēzekne	29	4 (<i>elektroautobusi</i>)	25
Rīga	405	35 (<i>elektroautobusi</i>)	370
Valmiera	12	12 (<i>10 dīzeļdzinēja un elektrodzinēja hibrīda autobusi, 2 elektroautobusi</i>)	0
Ventspils	32	15 (<i>14 elektroautobusi, 1 dīzeļdzinēja un elektrodzinēja hibrīda autobuss</i>)	16

TURPMĀKĀ RĪCĪBA



Satiksmes ministrija

SEG emisiju samazinājums transporta nozarē īstermiņā un ilgtermiņā

Turpmākā transporta sistēmas efektivitātes palielināšana

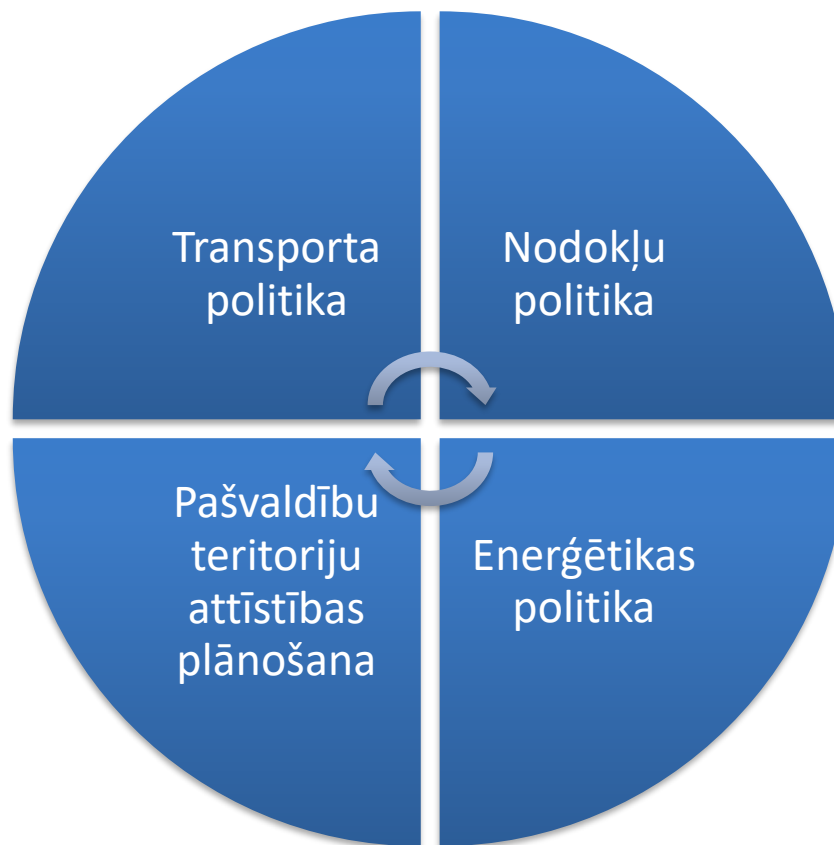
Zemu emisiju/ bezemisiju alternatīvo enerģiju veicināšana transporta nozarē

Virzība uz bezemisiju transportlīdzekļu parku



Satiksmes ministrija

Rīcības virzieni SEG emisiju samazinājumam transporta nozarē





Satiksmes ministrija

SEG emisiju samazināšanas pasākumu kompleks

Mobilitātes
paradumu
izmaiņas



Infrastruktūras attīstība

Nodokļu politikas pielāgošana vides mērķiem

AER piedāvājums

Sabiedrības izglītošana

Pilsētvides izmaiņas



Satiksmes ministrija

Transporta politikas pasākumi SEG emisiju samazināšanai: NEKP, TAP2027

Politikas izstrāde un infrastruktūras attīstība

Dzelzceļa kā transporta mugurkaula attīstība

- 1520 platuma sliežu infrastruktūras uzturēšana, modernizācija, elektrifikācija;
- Rail Baltica līnijas un saistītās infrastruktūras izbūve;
- Pasažieru vilciena ritošā sastāva nomaiņa;
- RailBaltica līnijas apkalpošana un pasažieru pārvadājumu pakalpojuma nodrošināšana;
- Dzelzceļa infrastruktūras maksas pārskatīšana, nodrošinot konkurētspēju kravu pārvadājumu segmentā, konkurējot ar autopārvadājumiem.

Mikromobilitātes attīstība

- Velo un gājēju ceļu izbūve un attīstība urbānajā vidē;
- Velotīkla attīstība LV teritorijā.

Sabiedriskā transporta attīstība

- Reģionālo pasažieru pārvadājumu pakalpojuma optimizācija;
- Rīgas un Pierīgas pasažieru pārvadājumu sistēmas optimizācija;
- Vienotas biļetes koncepta ieviešana.

Multimodalitātes attīstība

- Multimodālo punktu izveide un attīstība;
- Park&ride sistēmas attīstība.

Videi draudzīga autotransporta attīstība

- Automašīnu tehniskās kontroles pastiprināšana;
- ETL un citu alternatīvo degvielu infrastruktūras izveide un attīstība.



Satiksmes ministrija

Enerģētikas politikas pasākumi SEG emisiju samazināšanai transportā: NEKP

Politikas izstrāde un realizācija

AER realizācijas pienākuma noteikšanai degvielas piegādātājiem

Aprites cikla SEG emisiju uz vienu piegādāto enerģijas vienību samazinājumam

Alternatīvo degvielu (biodegvielu, ūdeņraža, elektroenerģijas u.c. ne-emisijas degvielu) ieguves, ražošanas un infrastruktūras tehnoloģiju attīstībai un integrēšanai energosistēmā

Enerģētiskās drošības nodrošināšanai, enerģētiskās atkarības mazināšanai, enerģijas tirgus integrācijai un infrastruktūras modernizācijai:

- Nodrošināta alternatīvu gāzveida kurināmā/ degvielas piegādātāju iesaiste tirgū;
- Īstenots Inčukalna pazemes gāzes krātuves modernizācijas projekts;
- Baltijas valstu tirgus ietvara izveide patēriņa reakcijas pakalpojumu ieviešanai balansēšanas tirgū ar agregācijas starpniecību;
- Pabeigta Baltijas valstu elektrotīklu sinhronizācija ar kontinentālo Eiropas tīklu un nodrošināta tās augsta drošuma pakāpe;
- Īstenots LV-EE elektroenerģijas trešais starpsavienojums;
- Pabeigts LV-LT gāzes starpsavienojuma projekts;
- Uzsākts darbs pie LV-SWE elektroenerģijas starpsavienojuma projekta;



Satiksmes ministrija

Nodokļu politikas pasākumi SEG emisiju samazināšanai transportā: NEKP

Izvērtēti vai pārskatīti:

Akcīzes nodokļa degvielai nosacījumi

Fosilās degvielas atbrīvojumi un atvieglojumi no DRN un akcīzes nodokļa

Elektroenerģijas nodokļa piemērošanas nosacījumi transportā izmantojamajai elektroenerģijai

Nodokļu atlaides vai atbrīvojumi Direktīvas 2003/96/EK 15.pantā minētajiem energoresursiem, kas nav fosilā degviela

Transportlīdzekļiem piemēroto nodokļu nosacījumi, t.sk.:

- TEN likmes vieglajiem transportlīdzekļiem, ņemot vērā tajos izmantotās enerģijas CO2 un gaisa piesārņojošo vielu emisiju daudzumu un motora tilpumu;
- Pirmreizējās vieglo transportlīdzekļu reģistrācijas nodoklis tiem vieglajiem transportlīdzekļiem, kuru emisiju standarts ir zemāks nekā EURO-5, balstoties uz vieglā transportlīdzekļa CO2 emisiju daudzumu un motora tilpumu un pilno masu;
- Nodokļa atvieglojumi komersantu īpašumā esošajiem ETL;
- Nodokļu atlaides komersantu iegādātajiem transportlīdzekļiem atkarībā no tajos izmantotās enerģijas CO2 emisiju apjoma;



Satiksmes ministrija

Pilsētvides plānošanas pasākumi SEG emisiju samazināšanai transportā

NEKP:

Politikas izstrāde un infrastruktūras attīstības atbalsts:

- Sabiedriskā transporta un komunālo pakalpojumu sniedzēju autoparka nomaiņai uz videi draudzīgu
- Privātā autoparka nomaiņai uz videi draudzīgu
- ETL un citu videi draudzīgu AER degvielu uzlādes/ uzpildes tīkla attīstībai pilsētvidē

EK:

Ilgspējīgs pilsētvides mobilitātes plāns (SUMP) lielām un vidējām pilsētām – 2030

Dekarbonizēta sabiedriskā transporta nodrošinājums kolektīvās mobilitātes nodrošināšanai attālumiem līdz 500km

Komisija 2021.gada beigās nāks klajā ar jauno ES Pilsētu Mobilitātes ietvaru, lai sniegtu ieguldījumu 2050.gada mērķa sasniegšanā un valstis tiktu mudinātas veidot pilsētas drošas, pieejamas, iekļaujošas, no emisijām brīvas vietas. Tāpat piedāvātie pasākumi veicinās piesārņojuma un sastrēgumu mazināšanu, un sabiedriskā transporta efektivitātes paaugstināšanu pašvaldību līmenī.

Telpiskā un teritoriju plānošana kā viens no priekšnosacījumiem klimata mērķu sasniegšanai:

- Integrēta transporta un zemes izmantošanas plānošana;
- Uzlabota pieeja pilsētu plānošanā, piemēram, 15 minūšu pilsētas koncepts.



Satiksmes ministrija

Instrumenti investīcijām infrastruktūrā



ES SF

CEF

RRF

Eiropas Sociālais klimata fonds (gan transportam,
gan ēkām)

Taisnīgas pārejas fonds

Modernizācijas fonds

Invest EU



Satiksmes ministrija

Izaicinājumi

Pamatinfrastruktūras (autoceļu/ dzelzceļa) atbilstības līmenis/ atpalcība jauno tehnoloģiju transportlīdzekļu un transporta sistēmas funkcionalitātes nodrošināšanai

- Ceļu un dzelzceļa tehniskais stāvoklis, atbilstības tehniskajiem standartiem līmenis
- Viedo tehnoloģiju (ITS) izbūves nepieciešamība

Transporta enerģijas likuma virzības kavēšanās

Otrreizējā autotirgus sekas

Elektrobraucamrīku akumulatoru utilizācija Latvijā



Satiksmes ministrija

PALDIES!
